

Ahmet Mithat Efendi
Evlilik

KISA MİRAS

AHMET MİTHAT EFENDİ
EVLİLİK

Can Miras
Kısa Miras / 10

Evlilik, Ahmet Mithat Efendi

© 2021, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: "Teehhül", *Letaif-i Rivayat*, 1889

Kıssadan Hisse, Kırkambar Matbaası, 1880

Can Yayınları'nda 1. basım: Aralık 2021, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Mustafa Çevikdoğan

Çevrimyazı ve günümüz Türkçesine uyarlayan: Erdem Yıldırım

Editör: Erkan Irmak

Düzeltili: Mert Tokur

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 44009

ISBN 978-975-07-5584-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750755842

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

AHMET MİTHAT EFENDİ EVLİLİK

Çevrimyazı ve günümüz Türkçesine uyarlayan
Erdem Yıldırım

ÖYKÜ

♥can

Ahmet Mithat Efendi'nin Can Yayınları'ndaki diğerk kitabı:

Gençlik, 2021

AHMET MİTHAT EFENDİ, 1844'te İstanbul'da doğdu. Osmanlı coğrafyasının farklı bölgelerinde çeşitli devlet görevlerinde bulunduktan sonra 1871'de İstanbul'a döndü. Tahtakale'de ufak bir matbaa kurup eserlerini basmaya başladı. Bu dönemde gazete yazıları da yazan Ahmet Mithat, 1873'te Rodos'a sürüldü. İlk romanlarını ve oyunlarını Rodos'ta yazdı. 1876'da İstanbul'a dönüp *Takvim-i Vakayi* gazetesini ve Matbaa-i Amire müdürü oldu. 1878'de *Tercüman-ı Hakikat*'i çıkardı. Tanzimat döneminin en önemli ve en popüler yazarlarından olan Ahmet Mithat Efendi, edebiyattan bilime farklı konularda yüzlerce kitap yazdı, çeviriler yaptı. Yazdığı ve çevirdiği eserlerle halkın aydınlanması için uğraş verdi, genç yazarlara sahip çıkarak edebiyatımızın gelişmesinde önemli bir rol oynadı. 1912'de ölen yazarın mezarı Fatih Camisi haziresindedir.

İçindekiler

Evlilik.....	11
Kıssadan Hisseler	37

EVLİLİK

Sabire Hanım için düğünde bulunmak bir yönüyle merakına elvermediğinden, her ne zaman kendisini bir düğüne çağırarak olsalar mazeret bildirir, gitmez ve şu sırrın sebebinin izahını soranlara, “Bu da merakıma el-vermez, söyleyemem,” dermiş.

Bahsedilen hanım dikiş dikmek, oya ve kanaviçe yapmak ve kese ve dantela ve çorap örmek gibi el işlerinde gayet mahir olup, hatta kendisi dul ve kimsesiz olduğu halde bile el emeğiyle hanımlar gibi geçinir, hiç kimseye muhtaç olmazmış.

Tuhafı şurası ki bahsi geçen hanım, sanatı sebebiyle mahallesi kızlarına da ders ve meşk vererek gündüzleri ve bazı kere geceleri dahi talebeleriyle iş işlerken lakırdının sırası geldikçe, “Aman kızlarım, imkânı olsa sakın kocaya varmayınız! Gerçi âlemin çarkının ekseni evlilik tir ve evlenmenin âlemde en büyük bir saadet olduğunu inkâr edemem. Lakin ne çare ki bunda bazı kere canlı yüreklerin tahammül edemeyeceği derecede felaketler de gerçekleşiyor. Halbuki bizim memleketlerde evlilik ve eş almak yalnız peder ve validenin fikir ve arzuları gereğince icra edileğinden bizde evlenme mutluluk sebebi olmaktan ziyade işkence ve felaket sebebi oluyor,” diye nasihatler eder ve talebeleri bunun sebebinin sorgula-

dıklarında, “Sebebini söylemek merakıma elvermez. Size yalnız bu kadar diyebilirim,” dermiş. Bir gün bahsedilen hanımın talebelerinden bir hanım evlenir ve kendisini de hocalığı sebebiyle düğüne davet ederler. Sabire Hanım her zamanki gibi karşı çıkar, kabul etmezler. Bu karşı çıkışında ısrar eyler, diğer taraf da ricada ısrar ederler. Nihayet talebesi yani gelin olacak kız bizzat hanımın hanesine gelir. Yanıp yakılarak ricaya başlar, “Sen benim validem makamında olasın da böyle bir mürüvvet günümde bulunmayasın, bu olur mu?” diye ısrarlı bir şekilde rica eder. Hanım, “A kızım elimde değil, merakıma elvermez,” derse de, kız razı olmayıp sonunda niçin merakına elvermediğini söylese razı olacağını ve mutlaka kendisini düğüne götüreceğini katiyetle beyan eder.

Halbuki durum fena! Kız gelin oluyor. Sabire Hanım düşünür ki, şu halde merakının sebebini anlatmış olursa şayet kıza bir soğukluk gelecek. Buralarını da anlatır, lakin kızı bir türlü kandıramaz. Nihayet aşağıda yazıldığı gibi merakının sebebini hikâyeye başlar:

“Kızım, ben vakti hali yolunda, oldukça asilden sayılır bir adamın kızıydım. Cenabıhak bana o derece anlama kabiliyeti ve o derece dirayet ihsan etmişti ki her neyi görsen hemen taklit ve her neyi işitmiş olsam ezber ederdim. Hatta bugün geçim kaynağım olan el marifetini hiç kimseden bir ders almaksızın kendi kendime öğrendim.

Burası lazım değil ya! Yaşım on üçe, on dörde varmış mıydı bilmem, o zaman ikamet ettiğimiz konağın karşısında bulunan büyücek bir haneyi asker zabitlerinden, galiba miralay¹ olmalıydı, bir zat satın aldı. Bu zatın Mazlum Bey namında bir oğlu vardı ki yaşı yirmiyi henüz geçmiş olduğu halde bilgi ve kuvvet yönüyle akran

1. Albay. (Y.N.)

ve emsaline değil, elli yaşıında hoca seviyesindeki efendilere bile üstün gelirmiş.

Mazlum Bey, pederi gibi askerlik yolunda gitmeyip kalem atını layıkıyla oynatabilmek için gazetecilik meydanında dolaşmayı tercih eder ve bütün cihana denk olan fikirlerini yine bütün cihan karşısında kullanıp güçlkle yenebilirdi.

Pencereleri tamamıyla ikinci katta benim odama karşı gelen bir selamlık odası Mazlum Bey'e ayrılmış olup odanın pencereleri tarafından başka kapı tarafının bile derece derece raflar üzerine dizilmiş sekiz-dokuz yüz cilt kitaplarla süslenmiş olduğunu kendim gözlerimle bizzat görürdüm.

Bu odaya Mazlum Bey'in on beş-on altı yaşlarında, gayet güzel ve edepli, Meleksima isminde bir cariyesinden başka hiçbir kimse giremezdi. Bu cariyeyse işittiğime göre yalnız Mazlum Bey'in gece kitap okumasından sonra karmakarışık bir hale giren kitaplarını yerli yerine yerleştirmek ve bir de Mazlum Bey her ne vakit emrederse yine odanın bir tarafında bulunan piyanoyla istediği havayı çalmaktan başka evde hiçbir iş görmezmiş. Bu cariyenin gerek yüzü ve gerek tavır ve davranışları pek güzel dedik ya, lakin Mazlum Bey'in güzelliği yanında hiç derecesinde kalır. Ve mübalağada kabiliyeti olan bir kimse, 'Mazlum Bey kadar cihanda bir güzel daha yoktur,' demiş olsa, kabiliyetine nispetle mübalağa edememiş olurdu. Çocukluk hali malum ya, aklımı derleyip toplamaya ve âlemin ne olduğunu anlamaya yeni başlamış olmağımıyla beraber, hiçbir erkek yüzünü görmemişken ilk defa olarak Mazlum Bey gibi bir zatı görüşüm bana haylice tesir etti. Mazlum Bey akşamüzeri hanesine geldiği gibi ben de odaya gidip pencereden ayrılamaz ve gözlerimi odanın içinden ve beyin tavırlarına dikkat etmekten ayırmaz oldum. Lakin ilk akşam odada ne gör-

dümse en nihayet hep onu görüp beyin hal ve hareketlerinde hiçbir değişme ve başkalaşma görmedim desem yalan söylemem. Gördüğüm hal şu ki bey ezandan evvelce elinde bir demet gazeteyle hanesine gelip ezana kadar validesinin ve pederinin yanında bulunduktan sonra tam ezanla beraber odasına girer ve küçük bir elma kadar olan yuvarlak şişesini diğer lazım olanlarla beraber Meleksima daha gündüzden hazır edip masası üzerine koymuş olur. Bunun üzerine odanın bir köşesindeki kanepede üzerine uzanıp Meleksima gerekli gördükçe tepsiyi getirir ve bey içtikten sonra yine yerine koyup ardından gelir beyin yanı başındaki koltuğa otururdu. Bu müddet zarfında bey yalnız gazetelerin okunmasıyla meşgul olup o güzel cariyenin yüzüne olsun bakmazdı. Şu hal saat bire¹ kadar ancak devam edip ondan sonra beyin emriyle Meleksima kalkar, masa üzerine kar gibi sofraya örtüsünü yayıp iki insan için küçük bir sofraya hazırlar ve yalnız yemek vaktine mahsus olmak üzere bir siyah cariyeye içeriye girip iki, olmadı üç türlü yemek getirir ve bey Meleksima'yla beraber sofraya oturarak yemeği yerlerdi. Yemek de bu şekilde yendikten sonra bey sigarasını yakar ve Meleksima kahvesini getirir ve kahveyi getirmekle beraber piyanoya oturup beyin emrettiği havaları gayet acıklı olarak çalardı.

İşbu müzik faslı da saat ikide tamam olup ardından bey okumaya ve yazmaya düşüp, artık saat beşe, altıya, yediye kadar yazıyla uğraşır ve ondan sonra yatmak için içeride başka bir odaya girerdi.

Ben bir vakte kadar bu cariyenin odalık² olduğunda asla şüphe etmedim ve hatta çokça izlediğimden midir

1. Alaturka saate göre güneşin batmasının üzerinden bir saat geçmişken. (Y.N.)

2. Eskiden bir erkeğin nikâhsız olarak aldığı kadın, cariyeye. (Y.N.)

“ Ah, o mukaddes oda! Ah o mübarek bizim pencereler. Üç seneden beri karşıdan bu odaya bakar, zevk alırken şimdi bizzat odaya girmeyi başardım. Lakin ne çare, evvelki saadet daha büyüktü. Çünkü karşıda hayali istediğim gibi eder, hangi taraf ruhumun zevk alışını artırırsa o şekilde tahayyül ve tasavvur ederdim. Lakin şimdi o saadet geçti. Şu anki duruma bağlılığa mecburiyet gerekti. Durum da fena! Arada bir beyle karşı karşıya ağlamaktan başka bir şey yok. Bari ağlamak da birbirimizin derdine ortak olarak ağlamak olsa yine yüreğim yanmaz. O kendi derdine ağlar, ben de kendi derdime yanarım. ”

Modern edebiyatımızın kurucularından Ahmet Mithat Efendi'nin büyük eseri *Letaif-i Rivayat*'ın en acıklı öykülerinden “Evlilik” ile on beş kıssadan hisse bir arada.

Kuşakları etkilemiş romanlar, ufuk açıcı öyküler, ezberlere kazınmış şiirler... Gazetelerde kalmış söyleşiler, gezi yazıları, denemeler, makaleler... Edebiyatımızın farklı dönemlerinden, iz bırakan metinler Kısa Miras'la bir araya geliyor.

#edebiyatımızınmirası #tanzimatedebiyatı #düğün #konak #mektup #dram

can

canyayinlari.com | f | i | t | canyayinlari

öykü

ISBN 978-975-07-5584-2

9 789750 755842